

Νέα Εστία
15/10/1987

από πολλούς επίδοξους ποιητές εύκολη (πού έχει καταντήσει να είναι τις περισσότερες φορές ένα συνεχές άραδιασμα άρhythmων και άνομοιοκατάληκτων στίχων, χωρίς αίσθημα, χωρίς στοχασμό, χωρίς εύαισθησία και συνακόλουθα χωρίς ποίηση), προτιμά κανείς τὰ σεμνά αὐτὰ μικρὰ ποιήματα, πού τερ' ὄλο πού κινούνται μέσα στην παράδοση ἐκφράζουν ὡς ἕνα σημείο τὸν καθημερινὸ παλμό και προβληματισμό μας.

Τὰ δίστιχα τοῦ κ. Καραμβάλη διαθέτουν και στοχασμό και ὠραία στιχουργία και πολλές φορές μιὰ γνήσια λυρική νότα. Μερικά σὰν δείγμα γραφῆς: «Μὲ καταγιγίδες, μὲ βροχές, μὲ συννεφιές/οὐράνιο τόξο ἢ ποίηση τραβᾷ στήν ἑσπερία», «Ἄδωσέ τὴ δύναμή σου γιὰ τὸ δίκιο / και κρύψε τὴν βαθιά γιὰ τὸ κακὸ» κι αὐτὸ ἐδῶ γιὰ τὸ Μακρυγιάννη: «Ἐσὺ γιὰ πίστη και πατρίδα ἀγωνιζόσουν/ Κι αὐτοὶ πού τούς λευτέρωσες σὲ βγάλανε τρελλό...».

Ἡ ἄλλη ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Καραμβάλη «Ἀπολογισμός», ἀποτελεῖται ἀπὸ τριανταπέντε περίπου ποιήματα, σὲ ἐλεύθερο στίχο τὰ περισσότερα, πού κινούνται σ' ἕνα κλίμα λυρικοῦ γνωμοκοῦ τόνου. Ὁ στίχος τῶν ποιημάτων αὐτῶν και ὁ ἐλεύθερος και ὁ παραδοσιακός, ἐνῶ ἀποπνέει κάποια μουσικότητα, βρίσκεις νὰ εἶναι σὲ πολλὰ ἀδύνατος, χαλαρός και μὲ ἀρκετὲς χασμωδιές. Κ' ἐντούτοις ὁ «Ἀπολογισμός» ἔχει μερικά ἀξιοπρόσεχτα ποιήματα πού κατὰ σύμπτωση εἶναι παραδοσιακά. Τὰ ποιήματα «Ἄδωσ' τὴ δύναμή σου», «Τὴ μοναξιά μου βιάσταξ'», ἐκεῖνο τὸ χαριτωμένο «Ἐνα ξύλινο καράβι», καθὼς και μερικά μονόστιχα, εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα κομμάτια τῆς συλλογῆς. Σ' αὐτὰ τὰ ποιήματα ὁ κ. Καραμβάλης βρίσκει τὸν καλύτερο ἐκτὸ τοῦ, τόσο μάλιστα ὥστε νὰ μᾶς κάνουν νὰ σκεφτοῦμε ὅτι περισσότερο ἀποδίδει στὰ παραδοσιακά ποιήματα παρά στὰ μοντέρνα μὲ τὸν ἐλεύθερο στίχο.

Μαρίας Λαμπαδαρίδου-Πόθου: «Περπατῶ και ὄνειρεύομαι».

Ἐχει νὰ ἐπιδείξει μιὰ πολυμέρεια τὸ ταλέντο τῆς κ. Μαρίας Λαμπαδαρίδου-Πόθου πού ἐκδηλώνεται σὲ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου, ποιήματα, ἀφηγήματα, μυθιστορήματα, δοκίμια, θέατρο, μεταφράσεις κλπ. Ποιὸ εἶναι ὅμως τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς προσωπικότητάς της; Δὲ χωρεῖ καιμιὰ ἀμβιβολία ὅτι ἡ κ. Λαμπαδαρίδου-Πόθου διαθέτει μιὰ ἔντονη ποιητικὴ φλέβα και αὐτὸ εἶναι πού τῆς ἐπιτρέπει και μὲ τὴν ποίηση γόνιμα νὰ ἀσχολεῖται και νὰ διαθέτει ἕνα ἀξιοσημείωτο κριτικὸ αἰσθητήριο ὅταν καταπιάνεται μὲ τὸ ἔργο ἄλλων καταξιωμένων ποιητῶν μας (ὅπως στὴ μελέτη τῆς «Ὀδυσ. Ἐλύτης, ἕνα ὄραμα τοῦ κόσμου»), ἀλλὰ και σὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ πελογραφικὰ της κείμενα νὰ διοχετεύει μιὰ ἔντονη πνοὴ ποίησης.

Ἡ πρόσφατη ποιητικὴ της συλλογὴ «Περπατῶ και ὄνειρεύομαι», πού ἔρχεται ὕστερα ἀπὸ ἄλλες ἐπτά ποιητικὲς συλλογές, ἐπιβεβαιώνει αὐτὴ τὴ διαπίστωση. Και πράγματι τὸ «Περπατῶ και ὄνειρεύομαι» ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἀρκετὰ ποιήματα πού και πρωτοτυπία διαθέτουν, και χαρακτηρίζονται γιὰ τὴ μεταφυσικὴ διάθεσή της πού προέρχεται

ἀπὸ μιὰ ἔντονη φιλοσοφικὴ ἀναζήτηση. Ἄλλωστε οἱ φιλοσοφικὲς και μεταφυσικὲς ἀνησυχίες τῆς κ. Μ. Λαμπαδαρίδου-Πόθου μᾶς εἶναι γνωστὲς και ἀπὸ μερικά προηγούμενα βιβλία της ὅπως τὸ ὠραῖο και εὐστοχο δοκίμιό της γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Μπέκετ.

Τὸ «Περπατῶ και ὄνειρεύομαι» εἶναι κάτι σὰν προσωπικὸ ἡμερολόγιο τῆς κ. Λαμπαδαρίδου, μὲ πλούσιες καταγραφές κατὰ τὰ διάφορα ταξίδια της στὸ ἐσωτερικὸ και στὸ ἐξωτερικὸ, ὅπως τὸ φανερώνουν οἱ ἐνδείξεις στὸ τέλος πολλῶν ποιημάτων της, μὲ ἐνδιαφέρουσες και συσχετισμένες μὲ τὸ παρὸν ἀναδρομὲς στὸν ἱστορικὸ χῶρο, ἀλλὰ και μὲ ἐπιμονὲς και συνεχεῖς καταδύσεις στὸν ἐσωτερικὸ τῆς κόσμου («Σὰν ἠλιάνθος γέρνω / νὰ καθρεφτιστῶ στὴν ψυχὴ μου»), ἀπ' τὸν ὅποιο προσπαθεῖ νὰ βυθομετρήσει τὸν ἑαυτὸ της και νὰ προχωρήσει σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ ἀνάλυση και αὐτογνωσία.

Ἡ ποίηση τῆς κ. Μ. Λαμπαδαρίδου-Πόθου διαθέτει πρὸς παντὸς εὐλικρίεια, ἀνυπόκριτη διάθεση και ἀλήθεια, και μιὰν ἀψιμυθίωτη ἐνατένιση τῆς πραγματικότητος, ἀρετὲς πού τῆς προσδίνουν συνάμα και ἕναν ἔντονο τραγικὸ τόνο. Ὁ στίχος της, ἐξάλλου, ἐλεύθερος, ἀλλὰ και στρωτὸς και εὐρυθμος, χωρίς στίξεις και σὲ μιὰ γλώσσα καλοδουλεμένη και στιλπνὴ, μὲ πολλὲς εὐχες και, πολλὲς φορές, δυσερμήνευτες λέξεις ἀπὸ τὴ γλωσσικὴ μας παρακκαταθήκη, πού ὅμως οἱ περισσότερες ἀναχωνεύονται και ἐντάσσονται ἀρμονικὰ σὲ ἕνα ἐνιαῖο σύνολο (φυσικὰ δὲν μπορῶ νὰ ἐξηγήσω και νὰ δεχτῶ τὴν ἐπάνοδο σὲ ὀρισμένους νεκροὺς πιά τύπους και ρήματα, ὅπως στὸ ἔξοχο κατὰ τὰ ἄλλα ποιήματά της «Φυγὰς Θεόθεν» ὅπου ἀνάμεσα σὲ ἄλλους διαβάζουμε και τοὺς ἐξῆς στίχους: «Ἀπόψε / ἔλκλαψα και κώκυσα / γιὰ τὸν ἀσυνήθεα χῶρον / τῆς δικῆς μου γῆς»), μεταγγίζει στὴν ψυχὴ τοῦ ἀναγνώστη μιὰ πειστικότητα ὡς πρὸς τὴ γνησιότητα τῶν αἰσθημάτων και διαλογισμῶν τῆς ποιήτριας και μιὰ προέκταση μὲς στὴν ψυχὴ του. Και αὐτὸ φυσικὰ ἐγγράφεται στὸ ἐνεργητικὸ της.

Οἱ πηγὲς ἐμπνευσης τῆς κ. Μ. Λαμπαδαρίδου, οἱ ὅποιες προσδίνουν αὐτῇ τὴ φιλοσοφικὴ διάσταση πού ἐπισημάνουμε, βρίσκονται στὸν Πλάτωνα ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος και στὸν Ἐμπεδοκλῆ και τὸν Ἡράκλειτο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Και μάλιστα αὐτὸς ἀκριβῶς εἶναι ὁ λόγος πού ἡ ποίησή της ἔχει και μιὰ δραματικὴ, ἴσως και τραγικὴ διάσταση. Τὰ ποιήματά της ἐκφράζουν αὐτὲς τις γονιμοποιὲς ἐπιδράσεις εἶναι ἡ «Μνήμη», τὸ «Τοῦ πατέρα μου», τὸ «Κλαῦσα τε και κώκυσα» («Μιλῶ / τὴ γλώσσα τοῦ Ἐμπεδοκλῆ και τοῦ Ἡράκλειτου / και τριγυρνῶ στοὺς ἴδιους ἀσυνήθεα τόπους / Ἀπὸ κεῖ ἔρχομαι / διασχίζω / σὰν φλεγμένο βέλος / τὸν καιρὸ / Ἐξουσιάζω τὸ Ἄγνωστο...»), τὸ «Ἐγὼ πού ὑπάρχω στὸ μέλλον μου» («Τοῦτο τὸ πρόσωπο / αἰῶνες τὸ κουβαλῶ / ἀπὸ νουάγιο σὲ νουάγιο / αἰῶνες τὸ ἐρεβουργῶ / ἀνάμεσα στὰ χωρὶα τοῦ Πλάτωνος») και μερικά ἄλλα.

Ἀλλὰ ἡ ποιήτρια ἀπλώνει τις πηγὲς τῆς ἐμπνευσης της και στὸν χριστιανικὸ λόγο. Τὰ ἔξοχα ποιήματά της «Φυγὰς Θεόθεν» («Ἀπόψε δραπέτευσα ἀπ' τὸν οὐρανὸ / «Φυγὰς θεόθεν και ἀλήτης» / ἀναζητῶ τὸ χαμένο παράδεισο... / Ἀπόψε πνίγομαι σὲ μιὰ νοσταλγία / οὐρανική... / Κανείς δὲν εἶδε τὰ δά-

Ε. Μόβχοι

Ε. Μιόβχοι

κρού μου / πετράδια ὑπερβατικά...») και «Θαβῶρ», ἐκφράζουν τις καθαρὰ θρησκευτικὲς ἀναζητήσεις της. Και μάλιστα τὸ ποιήματά της «Θαβῶρ» (πού δὲ θέλησα νὰ τὸ τεμαχίσω ἀποσπώντας στίχους του) εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα τῆς θρησκευτικῆς μας ποίησης.